

BESZÁMOLÓ VÁRADI ZSUZSANNA DOKTORI ÉRTEKEZÉSÉNEK VÉDÉSÉRŐL Berki Márton

Váradi Zsuzsanna az Eötvös Loránd Tudományegyetem geográfus szakán szerzett diplomát (terület- és településfejlesztő, valamint hidrológus szakirányon), doktori tanulmányait az ELTE Földtudományi Doktori Iskolájának Földrajz–Meteorológia Doktori Programjában végezte Izsák Éva, a Regionális Tudományi Tanszék habilitált egyetemi docensének témavezetésével. Doktori értekezésének címe „*Budapest és agglomerációjának kapcsolata – Kialakító tényezők és területi konfliktusok*”, amelynek nyilvános vitájára 2012. szeptember 27-én került sor Budapesten, az ELTE látványosi campusának Kari Tanácstermében. A bírálóbizottság elnöke Nemes Nagy József, tagjai Barta Györgyi, Illés Sándor és Jakobi Ákos voltak, a védés titkárának szerepkörét pedig Szabó Szabolcs töltötte be. Az értekezés két bírálója Somlyódyne Pfeil Edit és Egedy Tamás volt.

A bizottság és a bírálók bemutatását követően a jelölt célratörő prezentációban mutatta be a dolgozat legfontosabb eredményeit, amelyek a következők voltak:

Doktori kutatása komplex módon, több hatótényező együttes vizsgálatával, az európai mintákra is kitérve mutatta be azt, hogy az önkormányzati rendszerrel kapcsolatos változások, a törvényi háttér és szabályozások átalakulása ráépült a rendszerváltás idején meglévő egyenlőtlenségi viszony- és kapcsolatrendszerre. A kutatás eredményei rávilágítanak arra, hogy Budapest és agglomerációja között jelenleg rendkívül gyenge az együttműködés, illetve a köztük levő kapcsolatok sok esetben térségi konfliktusok formájában jelennek meg. Interjúi során számos konfliktus feltárására kísérletet tett, ezek közül a legmarkánsabbak a főváros és a környéki települések között a közlekedéssel kapcsolatos ellentétek. A jelölt azt is megvizsgálta, hogy lakossági oldalról milyen társadalmi csoportok játszanak szerepet a probléma kialakításában, amely alapján megállapítható, hogy a fejlett településeken élő, magas státusú lakosság egyéni közlekedésének rendkívül magas aránya nagymértékben hozzájárul a problémák kialakulásához. A közlekedési visszásságokon kívül megjelentek a területhasználattal, fejlesztésekkel, intézményellátottsággal kapcsolatos konfliktusok is. A döntéshozók egyértelműen rámutattak arra, hogy a települések vezetői közötti kommunikáció rendkívül gyenge. A jelölt elemezte továbbá, hogy az elmúlt 20 év során milyen törvények, koncepciók és szabályozások jelentek meg Budapestre és a környékére vonatkozóan és ezek szerepet játszhatnak-e a kapcsolatok javításában. Az eredmények szerint 1990 óta számos olyan dokumentum készült, amelyek mindegyikében szerepelt a települések közötti együttműködések fontossága, ám valós lépésekkel csak ritkán találkozunk.

Értekezésében azt is megvizsgálta, hogy a budapesti agglomeráció milyen európai példákból tud(na) tanulni. Az európai gyakorlatban szinte mindenütt alakultak szervezetek egy-egy térséget érintő cél elérése vagy egy adott probléma megoldása kapcsán,

amelyek kezdetben informálisan működtek és csak később kaptak megfelelő szervezeti keretet. A legtöbb szervezet olyan cél elérése miatt jött létre, amely mindkét fél – vagyis a nagyváros és az agglomerációs települések – számára pozitív hozzáadékkal zárulhat. A meglévő példákból egyrészt szükséges lenne átvenni a kooperáció kultúráját, valamint olyan racionális döntésekkel kombinált kreatív térségfejlesztési eszközök is alkalmazhatók lehetnek Budapest és környéke kapcsán, mint az információáramlás biztosítása, a térségi jövőkép meghatározása, a megfelelő kommunikációs csatornák kiépítése, a térségi identitástudat kialakítása, illetve ún. katalizátor-projektek megvalósítása. Végezetül, a kutatás gyakorlati alkalmazhatósága szempontjából olyan modellt fogalmazott meg, amelynek legfontosabb eleme – az általános együttműködési séma helyett – a térségi szemlélet, vagyis az, hogy figyelembe veszi Budapest és környékének egyenlőtlenségi viszonyait. Összességében tehát „felülről” történő ellenőrzésként szükségesek a szabályozások és koncepciók, „alulról” építkezésként pedig az egyes települések közös cél mentén történő szerveződése.

Az eredmények bemutatását követően a bírálók és a bizottság tagjai ismertették véleményüket, amelyet – a jelölt válaszait követően – nyilvános kérdések és vita zárt, végül a bizottság „cum laude” fokozattal javasolta megítélni a doktori címet Váradi Zsuzsannának.